

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Środę dnia 25 Lutego v. s. 1821 roku.

Obserwacje	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Rean.	Wiatry.	Odmia. w powie.
meteorologi- czne.	dn. 21 średnia.	27 cal. 11,37 lin.	— 18,75 stopni	Północ. Zachod.	Pogoda
	dn. 22 średnia.	27 — 11,4 —	— 12,05 —	Półud. Zachod.	Pochmurno
	dn. 23 godz. 6	27 — 10,7 —	— 12, —	Półud. Wschod.	Pogoda

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 2 marca.

Listy z Wiednia donoszą, iż Najjaśn. Cesarz Rosyjski Król Polski miał tam dnia 1 marca przybyć, a zabawiwszy dni kilka, miał się udać w dalszą podróż do swego kraju, i *Warszawę* bytnością swoją uszczęśliwić. Spodziewać się więc można, że w pierwszej połowie marca widzicie będziemy w naszej stolicy Najlaskawszego Naszego Monarchę.

A U S T R Y A.

Wiedeń dnia 18 lutego. Słychać, iż Król neapolitański zabawi jeszcze niejaki czas w *Laybach*, czekając zapewne dalszych wypadków. Monarcha ten oglądał niedawno wojsko austriackie przechodzące tamtędy do *Neapolu*, i w języku niemieckim oświadczył mu zadowolenie swoje z pięknoy jego postawy. Sądzą powszechnie w *Laybach*, iż wojsko liniowe i znaczna część narodu w kraju neapolitańskim, za wyświeceniem tam wojska naszego, oświadczy się za Królem NN. Cesarze Rosyjski i Austriacki mieli, nie d. 2, lecz 12 b. m. wyjechać z *Laybach* do *Tryestu*, a Arcy Xiążę następcą tronu austriackiego i Arcy Xiążę *Franciszek Karol*, mieli pozostać przy Królu neapolitańskim, w *Laybach*, dokąd także oba wspomnieni NN. Monarchowie wkrótce powrócić postanowili.

Przysłany od rządu angielskiego Lord *Clam William* wyjechał stąd napowrót do *Londynu*.

Laybach dnia 13 lutego. Dnia 10 b. m. wyjechał stąd major pruski *Staff* do Włoch. Przybył tu zaś Pan *Krusemark*, poseł pruski, z *Wiednia*, i Xiążę *Montfort Hieronim Bonaparte*, były Król westfalski) z *Tryestu*. Hrabia *Mocenigo*, poseł austriacki przy dworze sardyńskim, wyjechał stąd d. 6. b. m. do *Turynu*.

Zdaje się, iż około d. 18 b. m. nadejdzie tu z *Neapolu* odpowiedź na propozycje, które tam powołał Xiążę *di Gallo*. Tymczasem wojsko austriackie zbliży się do granicy neapolitańskiej.

KRÓLESTWO OROJŁY SYCYLIJ.

Na sessyi parlamentu naszego dnia 18 stycznia czytał P. *Borelli* rzecz względem veto Xiącia Rejenta, i podanych parlamentowi odmian w konstytucyi hiszpańskiej. Kommissya rozdzieliła to veto na dwa rodzaje, jeden tyczący się głównych, a drugi głównych punktów tej konstytucyi. Zastanawiano się potem nad tytułem królewskim i innemi wyrażeniami, które Xiążę Rejent za niestosowne z textem hiszpańskim

uważał. Jedną z odmian ehce, ażeby pięciu tylko było ministrów, a obowiązki ministra wojny połączyć z obowiązkami ministra morskiego. Xiążę Rejent sprzeciwił się temu, żądając dwóch osobnych ministrów, gdyż to są dwa zupełnie oddzielne wydziały umiejętności. Kommissya zaś tego była zdania, ażeby przy tych połączonych ministeriach była rada ustanowiona. i t. d.

Na sessyi dnia 19 stycznia minister spraw wewnętrznych odesłał parlamentowi prawo o wyborze władz municypalnych, którego Xiążę Rejent nie zatwierdził. Niektórzy deputowani uczynili uwagę, iż temu odesłaniu brakuje formalności konstytucyjney, to jest wyrazów: *Po wysłuchaniu zdania rady stanu*, tudzież, iż to niezatwierdzenie ściągą się do niektórych tylko artykułów prawa. Wszczęła się więc rozprawa, czy prawo ma być wydrukowane, jak jest, czy też poczekać napowrót Xiącia Rejenta, który wyjechał do Gaety, ażeby dopełnić wszelkich prawideł go do wyż rzezonego prawa. Wyraził parlament, iż się użyje pojednawczych sposobów, i na powrót rejenta poczeka.

Minister wojny żądał upoważnienia na zakupienie broni, które dał mu natychmiast parlament. Reszta tej sessyieszła na czytaniu zdanej sprawy o urządzeniu wojska.

Na sessyi d. 21 stycznia przystąpiono do wybrania członków deputacyi nieustającej, mającej zastąpić parlament, który, według konstytucyi kończy się dnia 31 stycznia, a to na czas przed jego zebraniem się znowu dnia 1 marca roku 1822; tudzież członków sądu parlamentowego. Członkami deputacyi nieustającej obrani są: PP. *Galdi*, *Serugli*, *Niccolai*, *Borelli*, *Bèrni*, *Denato* i *Strano*, a PP. *Ricciardi* i *Trigona* zastępcami. Członkami sądu parlamentowego obrani PP. *Piccolellis*, *Angielini*, *Rugiero*, *Dragonetti*, *Pessolani*, *Cezare* i *Orazigi* do składu pierwszej izby tegoż sądu, a do drugiej, PP. *Bausan*, *Morini*, *Castagna*, *Visconti*, *Filippis*, *Giordano*, *Losapio*, *Corbi* i *Colaneri*.

Natęży sessyi była żwawa rozprawa względem deputowanych wybranych w *Palermie*, którzy nie chcą w parlamencie zasiadać. Kommissya roztrząsająca tę okoliczność wniosowała (jak się już doniosło), ażeby zmusić ich do zasiadania i głosowania w parlamencie; a gdyby nie chciano zmusić, ogłosić ich za odpadających od wszystkich praw obywatelskich. P. *Galdi* powiedział, iż póty niczego dobrego nie można obiecywać sobie po *Sycylii*, póki w niej nie będą zniesieni baronowie i minist. P. *Ruggieri* rzekł

„Powiedziałem już, i jeszcze powtarzam, aby nakazać przyjsz do parlamentu deputowanym palermitańskim: bo gdy raz ukaza się w gronie naszym, pozostaną, i zdanie swe muszą odmienić.” P. Pepé (pułkownik) żądał, aby prowincya palermitańską uznać za niegodną przez lat 50 mienia reprezentantów. P. Poerio rzekł: „Deputowani ci nie chcą posłannictwa swego dopełniać! Nie przewidziała konstytucya tego wielkiego występkę, jak prawodawca nie przewidział oycobóystwa. Nie potrafię wynaleźć dostateczney kary na taką zbrodnię, i dla tego wstrzymuję się od głosowania w tej mierze.” Skończyło się na przyjęciu powyższego wniosku kommissyi.

Na sessyi dnia 22 stycznia, generał Begani, który tegoż dnia powrócił z Gaety, dokąd pojechał był z Xięciem Rejentem, czytał parlamentowi doniesienie o stanie twierdzy Gaety, z którego okazało się, że to przedmurze królestwa neapolitańskiego jest w należytych stanie obrony; że Xiążę Rejent zwiedził pilnie warownie jej, magazyny, koszary i szpitale wojskowe, i odbył popis z osadą; że widok sypiających tysiąca żołnierzy na słomie tylko, można obszedł serce tego Xięcia, i dla tego zalecił, aby w przeciągu tygodnia kupiono, o czemkolwiekby to miało kosztować, dostateczną ilość łóżek z posłaniem dla 1200 żołnierzy. W temże doniesieniu generał Begani wychwalał bardzo patryotyzm i odwagę mieszkańców Gaety.

Wyrzekł parlament, iż doniesienia o wojennym stanie królestwa naszego nie będą na publicznych sessyach czytane, gdyż szczegóły takowych doniesień są po części niezrozumianemi dla niebędących wojskowymi, a po części mogłyby się stać niebezpiecznemi, będąc zawczasem objawianemi publiczności.

Generał Wilhelm Pepe w czasie objazdżki odbytej przez niego w obu prowincjach Abruzzo, wydał dnia 20 stycznia rozkaz dzienny, w którym ogłosił, iż opisać nie może zapala panującego w Abruzzo. W krótkim czasie udało mu się urządzić 30,000 milicyi, z których 24,000 już są w gotowości do boju. Wojsko to (są słowa jego) jest jak najlepiej ubrane i uzbrojone. W całej prowincyi Abruzzo rozlega się jeden tylko głos, a tym są okrzyki wojenne. Zakończył generał odezwę następującemi wyrazami. „Nie, i sto tysięcy austriackiego wojska nie zdoła dojsć nawet do Woltorno.”

Doniesiono z Palermy w Syocylii pod dniem 10tym stycznia, że w nocy dnia 9 tegoż miesiąca fregata *Amelia* wypłynęła stamtąd do Neapolu z generałem Coletta. Bardzo żałują syocylianie tego generała, bo w nader przykrych chwilach dał tam wielkie dowody zdutności, rozsądku i umiarkowania. Przed wyjazdem napisał przyjacielski list do Xięcia Torrebrune, pretora (prezydenta) Palermy, prosząc, aby chwalebny swój urząd nadal sprawował. Lubo Xiążę ten jest słabowitego zdrowia, przychylił się podobno do prośby generała Coletta, i do żywienia palermitanów. (Zawsześna więc była wieść o złożeniu pretorstwa przez tego Xięcia).

Neapol, dnia 31 stycznia. Dnia 21 b. m. przybył tu z *Laybach* goniec rossyjski z listami do posłów rossyjskiego i angielskiego. Treść ich niewiadoma.

Jedna z tutejszych gazet donosi o rozchodzącej się pogłosce, iż eskadra hiszpańska, złożona z okrętu liniowego i 4 fregat, zawinie wkrótce do zewnętrznego naszego portu. Czytamy tak-

że w jedney z gazet tutejszych, iż margrabia *Ripa*, został uchwałą parlamentu mianowany sprawującym interessa rządu neapolitańskiego przy dworach Wirtembergskim, Badeńskim, Heskim i Darmstadzkim, oraz związku niemieckim.

W *Salerno* dana będzie patryotyczna uczta, podczas której obecni *Karbonari* spełniać będą toasty reformatörów angielskich. Pierwszy toast będzie: *Niech żyją narody neapolitański i angielski!* Generał *Maudrin* ma przewodniczyć na tej uczcie.

Parlament wysłał d. 27 b. m. deputacyą do Xiążęcia Rejenta z doniesieniem, iż obrady jego zbliżają się do końca. Oświadczył Xiążę Rejent wspomnioney deputacyi, iż d. 31 b. m. chce być obecnym na zamknięciu parlamentu, i pragnie, aby członkowie jego nie wyjeżdżali z *Neapolu*, nie tylko dla przysposobienia czynności do przyszłego posiedzenia, lecz oraz dla wspierania rządu radą swoją w każdym zdarzyć się mogącym wypadku. Zatwierdził potem Xiążę rozmaite prawa i uchwały parlamentu, zwłaszcza odmiany uczynione w konstytucyi hiszpańskiej. Dnia 27 b. m. uznał parlament jednomyślnie, iż nie ma żadnego powodu do oskarżenia generała porucznika *Carascosa*, byłego ministra wojny.

Na wniosek generała *Pepe* pozwolił parlament wielu zagranicznym oficerom włoskim wejść w służbę wojskową neapolitańską.

Xiążę Rejent odebrał listy od N. Ojca swego, pisane z *Laybach* pod d. 13 stycznia. Opisuje szczegóły pobytu swego, i chwali sposób, w jakim go sprzymierzeni Monarchowie przyjęli. Donosi oraz o polepszeniu się zdrowia swego, lubo wilgotne położenie miasta i palenie w piecach sprawiło z początku katar. Co się tycze politycznych okoliczności, dodaje Król, iż nie jeszcze ważnego doniesić nie może; iż wszystkich Monarchów Włoskich zaproszono, aby albo osobiście, albo przez pełnomocników, znajdowali się na kongressie; iż dla tego układy zapewne się przedłużą, lecz przy pomocy bożkiej interessa włoskie tém lepiej urządzone zostaną i zabezpieczy się spokojność Europy.

Dnia 19 b. m. zawinął tu okręt angielski z 120 baryłkami prochu i paką rozmaitej strzelby. Przysłał je na próbę z *Londynu* kupiec angielski, który znaczną ilość chce dostawić dla rządu naszego. Doświadczano prochu i strzelby; przekonano się o dobrym ich gatunku, i ministra wojny upoważniono do ich zakupienia.

W I O C H Y.

Od granic włoskich dnia 8 lutego. Mówią, iż Papię wyda wkrótce bullę, ogłaszającą, iż Xięża nie mogą zaprzysięgać konstytucyi. Zdaje się, jakoby Watykan chciał w Hiszpanii postępować tym samym sposobem, jak rok 1792 we Francyi. Z pewnością jednak twierdzić można, iż trzy czwarte części Xięży hiszpańskich są za konstytucyą.

Okręt z *Prévesa* przywiozł wiadomość iż 7000 greków użytych do oblężenia twierdzy *Janiny*, odstąpiło się od wojska tureckiego, i przeszło na stronę zbuntowanego *Alego*, Baszy.

Małżonka Arcy-Xięcia *Raynerego*, Vice-Króla lombardzko-weneckiego, urodziła d. 6 b. m. córkę w *Medyolanie*.

Podczas przechodu wojska austriackiego, papię nie oddali się z *Rzymu*, jak z początku głoszono. Oycieo ś. będąc w podeszłym wieku, wtenczas do-

piero skłonilby się do podróży, gdyby tego konieczna potrzeba wyciągała, czego jednak ze względu na potęgę austriacką spodziewać się nie wypada. Liczą bowiem do 200,000 woyska austriackiego zebranego we Włoszech; samey jazdy ma być 30,000 a dział 600.

Słychać, iż główna kwatera woyska austriackiego przeniesie się w tym miesiącu do Rzymu. Wątpią teraz, aby NN, Cesarze Rossyyski i Austriacki udali się za tём woyskiem.

L O M B A R D Y A.

W całych Włoszech, wyjąwszy Neapol, policya nader jest czynna. Każdy przybywający cudzoziemiec nie spuszcza jest z oka policyi, każdy krok jego śledzony. Pomimo tego jednak, obawiają się zawsze niespokojnych duchów. Codziennie przychodzą nowe o niektórych osobach doniesienia, i zdaje się, że im policya jest czynniejsza, tym więcej jeszcze okazuje się powodów do baczniejszego jej czuwania. Oddalono niedawno z Turynu dwie trzecie części studentów, i rozestano ich na prowincye. Pozostali zaś uczniowie słuchają nauk w oddzielnych i oddalonych od siebie budynkach.

A N G L I A.

Londyn dnia 10 lutego. Wczoraj przybyli tu dwaj gońcy; jeden przywiózł listy z *Laybach*, a drugi z *Paryża*. Tegoż dnia wyprawiła admiralicya gońca z ważnymi listami do *Neapolu*.

P. *Francis Burdett* został skazany za drukowanie paszkwilu na 3 miesięczne więzienie i zapłacenie 2000 funtów szterl. kary pieniężnej.

Na sesyi izby wyższej dnia 9 b. m. *Hrabia Grey* i *Lord Holland* zapowiedzieli, iż wkrótce wytoczą rozprawy względem rewolucyi neapolitańskiej.

Jeden z ministrów zapytany, czyli rząd odebrał kopię wypowiedzenia wojny neapolitańczykom, oświadczył, iż z powodu nieobecności *Lorda Castlereagh*, nie może dać zaspokajającej w tej mierze odpowiedzi.

F R A N C Y A.

Paryż dnia 13 lutego. Jeden z dzienników tutejszych dowodzi, iż jeszcze *Karol VII*, używał kokardy koloru czerwonego, białego i błękitnego, a *Henryk IV* polecił holendrom, aby kolory te jako francuzkie, do bander swoich przyjęli.

W *Chalons* nad *Marną* grasuje zarazliwa choroba.

P O R T U G A L I J A.

Lisbona dnia 24 stycznia. Przybyło tu już 68 deputowanych. Ze zaś ta liczba wyrównywa dwóm trzecim częściom całej izby przeto junta rządowa wezwała ich, aby dnia dzisiejszego odprawili tajną sesyją w sali stanów, dla przeyrzenia pełnomocnictw swoich.

Ciągła odbieramy smutne wiadomości o szkodach, jakie wylewy rzek sprawiły. Miasto *Oporto* i cała prowincya między *Duero* i *Minho*, spustoszone. Składy win w *Villanova* znacznie ucierpiały. Ogromne zapasy lin w *Oporto* nie są dostateczne do opatrzenia okrętów, które ich potrzebują.

Król nasz odebrawszy wiadomość o powstaniu, a zwłaszcza o uchwaleniu Rejencyi portugalskiej w *Lisbonie*, zwolujące stany królestwa tego, co nastąpiło jeszcze przed położeniem się jej z juntą rządzącą oportską, przesłał takie pismo do wspomnioney Rejencyi:

„Przyjaciele! Ja Król pozdrawiam was wszystkich jako kochający oycie. Odebrawszy pisma urzędowe z dnia 2 i 10 września tudzież wypis uchwały powołujące stany, ogłaszam ją za nieprawą; ta bowiem, jako do korony królewskiej należąca, odemnie tylko pochodzić może. Życzenie powszechne narodu, na którym tę uchwałę opieracie, nie usprawiedliwia jeszcze kroku waszego; życzenie to bowiem oświadczyły tylko niektóre osoby, duchem zaburzenia tchnące. Obawa upadku monarchii jest bez żadney zasady; dobrze bowiem wiadomo, ile to razy kraj nasz wydarty był z rąk przywłaszczyteli i cudzoziemców; portugalczykowie zaś okazwali wierność ku prawey swojej dynastyi, a ta wierność utrzymywała zawsze monarchią. Stosując się jednak do szczęśliwości moich poddanych, i zważywszy, iż najlepszy rząd potrzebuje z czasem poprawy; oczekując przytém ważnych przełożeń od stanów, byle przełożenia te nie doszły mię niewłaściwą drogą, upoważniam też stany do podania mi projektów i odmian, jakie uznają za potrzebne dla pomysłności i sławy narodu. Takowe zapewne nieochybnie przesłane mi będą, abym im dał królewskie moje zatwierdzenie. Oświadczam oraz poddanym moim, iż te prace, jeśli w ohlubny zakończą się sposób i odpowiadający oycowskiem moim zamiarom i godności mojej korony, wtedy albo sam przybędę do *Portugalii* zostawiwszy w *Brezylji* Rejenta, albo syna mojego poszlę. Przez łaskawość i dobroć moję ogłaszam powszechną amnestyą dla tych, którzy od powstania odstąpią, i posłuszni będą rządowi, który ja postanowię. Dnia 27 października 1820 roku.”

Podług najsławniejszych wiadomości z *Brezylji*, Król całą rewolucyą potwierdził, i wkrótce w *Lisbonie* z synem swoim spodziewany.

Krzążają się w *Portugalii* około umocnienia nadbrzeżnych szanów.

Lisbona dnia 26 lutego. Dnia 24 b. m. zgromadziła się junta przygotowawcza dla przeyrzenia pełnomocnictw deputowanych. Obrala arcybiskupa bahijskiego tymczasowym swoim prezesem. Tem radził zacząć d. 26 b. m. posiedzenie kongresu, co też przyjęto. Zaszły od niejakiego czasu spory względem rotys przysięgi, którą nakoniec w tym sposobie przepisano: *Przysięgam, iż przyzwolicie użyję danego mi pełnomocnictwa, iż starać się będę utrzymać wiarę katolicką i dynastyą domu Braganckiego, i uczynić odmiany stosowne do dobra narodu.*

Dziś, d. 26 b. m. o godzinie 9 zrana zebrali się wszyscy deputowani w kościele katedralnym, i po odprawioney mszy o błogosławieństwo *Ducha ś.* wykonali powyższą przysięgę. Udali się potem do wyznaczonego na obrady stanów pałacu. Huk dział z twierdzy i okrętów ogłosił rozpoczęcie i koniec uroczystości.

Hrabia Payo, vice-prezes najwyższego rządu, w obecności wszystkich członków jego, zagał posiedzenie stanów. „Nadszedł (rzekł) ów dzień szczęśliwy i z utęsknieniem od portugalczyków oczekiwany, który spełni ich życzenia nadzieje, który świetną epokę w dziejach monarchii i panowania *Jana VI*. stanowić będzie, a który wystawiając Europie cudowny skutek dzielnych a razem spokojnych naszych usiłowań, przywróci portugalczykom sławę, którą dawne cierpienia zaćmiły, i prawie zniszczyły. Cieszy się rząd z rozpoczęcia obrad stanów; poleca im

interessa i los wspaniałego narodu, który pragnie i godzien jest być szczęśliwym. Obie zasady, na których się powszechne dobro gruntuje, i któreśmy dopiero co zaprzysięgli, są głęboko wyryte w sercu wszystkich portugalczyków; to jest, posłuszeństwo i wierność Królowi Janowi, i dostojność jego dynastji, oraz czyste i szczerze wyznawanie świętej wiary ojców naszych. Po mądrości i gorliwości Wspaniałych spodziewa się rząd naysposobniejszych skutków wielkiego dzieła, którego się Wspaniałych dokonać podeymniecie. Składa chlubne i trudne urządowanie, które dotąd sprawował, i posyła się za szczęśliwego, gdy potrafił utrzymać pokój i publiczną spokojność." Zakończył głos swój życzeniem, aby Niebo błogosławiło pracę stanów i naród portugalski.

Ogłosiła potem junta rządowa, iż stany rozpoczęły obrady swoje, i że urządowanie jej już się skończyło. Tymczasowy prezes stanów podziękował rządowi za dobrą administracyą w trudnych okolicznościach krajowych. Przystąpiono potem do wyboru prezesa stanów. Większością 64 kresek obrany został na tę dostojność arcybiskup Bahijski, a Pan Tomas vice-prezese.

Postanowiono potem, aby tymczasowy rząd trudnił się obowiązkami swymi aż do zaprowadzenia władzy wykonawczej.

74 deputowanych było obecnych na tym pierwszym posiedzeniu stanów. Wieczorem całe miasto wspaniale oświecono.

N I E M C Y.

Od brzegów Menu dnia 9 lutego. Najmłodsza córka Króla bawarskiego narodzona roku 1810, umarła d. 4 b. m.

Czytamy w gazecie mogunockiej następujący artykuł: „Dawni Indyanie mieli dziwny lecz nienaganny zwyczaj, iż co rok uczeni w kraju towarzyszyli Monarsze na polowanie. Odprawiała się przytém rada stanu, na której każdy dawał uwagi swoje o zarządzie kraju, o przemyśle i odkryciach we wszystkich umiejętnościach. Kogo przekonano, iż trzy razy skłamał, ten był skazany na wieczne milczenie. W Europie nigdy nie było takich czasów, aby uczonych brano na polowanie, dla tego zapewne, iż po większej części źle strzelają; były zaś czasy, kiedy po-

wano na uczonych, i kazano im milczeć, jeśli prawdę mówili. Zachodzi więc pytanie: komu większe oświecenie przypisać należy, czy indyanom czy europejczykom?"

WYSPA Ś. HELENY.

Gazety londyńskie donoszą, iż okręt amerykański *Juno*, płynąc z *Kalkuty* zawinął do wyspy Ś. *Heleny*, i przywiózł ztamtąd do *Nowego-Jorku* następujące wiadomości o *Napoleonie Bonaparcie*. Nie pokazuje się nikomu, z nikim nie mówi, prócz tylko domowników. Wolno mu wprawdzie wyjechać konno o kilka mil naokoło *Longwood* i przechadzać się; lecz że mu zawsze oficer angielski towarzyszyć musi, i że się wystawia na widok ciekawych mieszkańców, którzy na niego tak patrzą jak kiedy wysiadał na ląd, woli więc rzec się tej nieprzyjemnej wolności, i w ogrodzie swoim lub w obrębie oparkanionych okolic mieszkania swego szukać rozrywki z generałem *Bertrand* i małżonką jego. Nie ma żadnego zagranicznego ajenta do strzeżenia jego na wyspie, prócz tylko jednego oficera francuzkiego. Rezydenci rossyjski i anstryacki udali się napowrót do Europy. Od czasu danego Lordowi *Anherst* wysłuchania, nie przyjął *Bonaparte*, żadnego anglika. Słychać, iżby nawet ze wspomnianym Lordem nie rozmawiał, gdyby nie miał zlecenia do niego od ministrów, o którym jednak na wyspie nie wiedzą. Mieszkańcy wyspy dowiadują się o *Bonaparcie* nawięcej z gazet angielskich lub z listów pisanych z Anglii. Nie wiele się *Bonaparte* odmienił, i tylko nieco utył. Co do fizycznych potrzeb, niczego mu nie brakuje. Pan *Hudson Lowe* jest jeszcze wielkorządcą, lubo prosił o pozwolenie powrotu do Europy. 5 okrętów wojennych strzeże wyspy; dwa statki przewozowe dostarczają żywności z przylądka *Dobrey Nadziei*. Bezasadną jest pogłoska, jakoby jakiś okręt w podejrzanym zamiarze pokazał się na pozór bez masztów przed wyspą Ś. *Heleny*. Wszakże w ciągu 2 tygodni widziano kilka razy zagranicznego szonera, który ścigany od brygów angielskich, potrafił zawsze umknąć. Zdaje się, iż to był kaper powstańców południowo-amerykańskich, który czatował na powracające ze wschodnich Indyi okręty kupieckie.

Wolno Drukować Ignacy Reszka Radzca Koleg. Kom. Cent. Czl. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi.

Nowe dzieła.

3. Anleitung zur Kenntnis und Behandlung der wichtigsten Seuchen unter den Hausthieren; entworfen von Ludw. H. Böianus. Dr. Med. et Chir. Russ. K. Kollegienrathe; Profess. der Thierarzn. und vergl. Anatom. zu Wilna; — Zweite, umgearbeitete u. vermehrte Auflage. Wilna b. Fr. Moritz, u. Leipzig b. Fr. Fleischer, 1820. Cena k. 75.

W Petersburgu wyszło następujące obwieszczenie:

Za pozwoleniem Zwierzchności.

Sposób nowo wynaleziony i doświadczoniami stwierdzony zabezpieczenia, mianowicie dachów słomianych i wieśniaczych budowli od palenia się płomieniem.

Zajmując się rozbiorem i doświadczeniem wszystkich, dotąd znanych sposobów, wynalezionych dla zabezpieczenia od płomieni i ich zatrzymania, oraz niedopuszczenia szerszeniu się pożarów, znajdowałem niedostatecznymi do osiągnięcia tak pożytecznego celu. Po wielokrotnych doświadczeniach zdało mi się szczęśliwie wynaleść rzeczywiście niepalącą się masę, dla powlekania nią dachów słomianych i budowli drewnianych, które skład nie wymaga wielkich kosztów, tak, że nabywający włościanin może z tego wynalazku korzystać.

Ostateczne doświadczenie tego zbawionego sposobu uczyniono było dnia 1 lipca 1820 roku w obecności deputacji od tutejszego towarzy-

stwa praktyki i literatury, profesora uniwersytetu dorpuckiego radcy stanu i kawalera *Parrota* i wielu innych osób (*). Był do tego doświadczenia umyślnie zrobiony domek drewniany, słomą pokryty, który po nasmarowaniu tą masą, od miesiąca lutego roku wspomnianego był wystawiony na ciągłe działania odmian powietrza. Nasmarowany potem masą niepalną, będąc z suchego drzewa, napełniony sianem, słomą i innemi rzeczami szybko się zapalającymi, zapalony, wytrwał 46 minut, nie wypuszczając z siebie płomienia; dach zaś słomiany powolnie w węgł się zamieniał; a masa od słomy się nie oddzielała.

Opisanie tego sposobu z dokładną nauką robienia tej masy i jej używania, przygotowane jest do wydrukowania w językach rossyjskim, niemieckim i polskim.

Zyczący mieć to opisanie, zechcą złożyć 15 rubli assyg. na każdy exemplarz. Tu mieszkający otrzymają je ode mnie samego; w innych miejscach przez urzędy pocztowe, gdzie i prenumerata przyjmowana będzie.

Exemplarze rozesłane zostaną bez żadnej więcej od prenumeratorów za rozesłanie opłaty.

Ryga dnia 12 września 1820 roku.

Jan Herman Zygra członek wielu towarzystw uczonych cesarsko-rossyjskich.

(*) Opisanie tego doświadczenia znajduje się w *Dzienniku* wileń. r. 1820, T. III, s. 207.

Wilno dnia 23 Lutego 1821 roku v. s.

Uw i a d o m i e n i e.

Expedycya Gazetna Głównego Pocztańtu Litewskiego uwiadania, iż Psczoła Lwowska czyli Pamiętnik Lwowski, na rok bieżący, wychodzić nie będzie. PP. Prenumeratorowie na to pismo raczą uwiadomić: czyli chcą mieć powrócone pieniądze, lub na inne pismo zamienić.

1. W następującą Sobotę to jest 26 lutego, JP. Arnold z żoną będą mieli honor dać w Sali WW. Müllerow Koncert wokalny i instrumentalny, rozkład którego przez Afisze publikowany będzie, biletów zaś dostać można w magazynie JPana Józefa Kopscha, a w dzień Koncertu przy Kasie. Cena biletu rubli dwa srebrem.

1. Podaje się do Publiczney wiadomości, iż niżej wyrażone osoby wyjeżdżają z tego miasta do Królestwa Polskiego, jeżeliby kto miał jakie do nich pretensye raczy się zgłosić najpóźniej do 1 marca r. b. a mianowicie JP. Gautier z żoną i dziećmi Karolem i Ludwiką, Nenetką Alexandrem, Augustem Baptistą, z Siostrą Efemią Gautier, teściem Friderik Grunert z żoną Ludwiką i dziećmi Friderikem Nanetką i Karolem, Karlica Regine Heldin Kucharką Karoline Gempkin, Kuczerami Tomasz Karo, Anton Mattai, Stefan Sergeis, Fridrich Remler i Tomasz Kresiek. Tenże Pan Gautier ma do przedania Papugi za pomierną cenę przedają się w domu Wulfa na ulicy Trockiej. pod N. 388

Wezwanie sukcesorów i pretensorów.

1. Chociaż Opieka Szlachecka Ptu Wileń. dnia 15 stycznia 1819 roku trzykrotnie przez Gazetę Kuryera Litew. wzywała sukcesorów zeszłego z tego świata w mieście Wilnie kapitana Jedlińskiego, aby z dostatecznym przekonaniem jawili się w kancelaryi Opieki dla odebrania pozostałego po onym funduszu, a debitorów zastrzeżła, nikomu nie wypłacać summ należnych Jedlińskiemu; jednak gdy opieka dotąd nie otrzymała żadney wiadomości; stosownie do rezolucyi swojej dnia dzisiejszego nastaley, ogłoszenie w tym przedmiocie przez Gazetę krajową i zagraniczną Królestwa Polskiego ponawia, i ostrzega wszystkie interessowane osoby, a szczególnie sukcesorów, jeżeli przed dniem 15 lipca roku teraźniejszego nie zgłoszą się, Opieka z muszoną będzie rozporządzić funduszem Kapitana Jedlińskiego na mocy przepisow prawa. Dat 1821 roku lutego 19 dnia (w protokule podpisał) Prezes Opieki Marszałek Powiatu Wileńskiego.

Ignacy Baliński.

Za zgodność Sekretarz Szlachecki Ptu Wileńskiego Zygmunt Siemaszko.

Wezwanie kredytorów i pretensorów.

3. Od wileńskiego gubernialnego Rządu podaje się do wiadomości: iż Jurborgska Tamożna przysłała przy swym raporcie do niniejszego Rządu nowembra 9 dnia ominionego 1820 roku datowanym rubli assygnacyynych 4,785, i srebrem rubli 17, 66 i pół kopiejek, oraz złotem 4 puł imperialy i 324 czerwone złote, pozostałe po zesłym Symonie Skorynowiczu tytularnym Sowieńniku byłym nadziatelu pogranicznym; jakowe pieniądze Rząd Guberski w skutek swojej rezolucyi w dniu 14 przeszłego mca xbra zapadley, odesłał do wileńskiej jurydykcyi powszechnego

opatrzenia; a stosownie do żądania brata tegoż Skorynowicza postanowiono opublikować: aby kredytorowie i debitorowie zmarłego Skorynowicza w przeciągu trzech miesięcy od daty niniejszey awizacyi donieśli gubernskiemu Rządowi, ile kto mógł zostać dłużym Skorynowicowi, i kto do niego ma jaką pretensyą, i że w razie niewypelnienia tego w tém terminie zlokowane pieniądze oddane zostaną successorow, za ubezpieczeniem objawionych tylko przez Jurborgskich mieszkańcow pretensyi. Dat 1821 roku februaryi 11 dnia.

Sowietnik Wincenty Lauwrynowicz.

Sekretarz Kazimierz Nowicki

Jan Stemporzeczki Gubernski Sekretarz.

O ś w i a d c z e n i e.

3. Excerpt oświadczenia z protokółu Sądowego Ziem. Ptu Wileń, w dacie niżej wyrażający się zapisanego et coruhdem pod pieczęcią ziemską tegoż Ptu jest wydan.

Roku 1821 miesiąca lutego 14 dnia przed sądem Ziem. Ptu Wileń. stanawszy obecnie adwokat subseł. Wileń. WJP Kandyd Grabowski oświadczenie wpisać do protokółu podał w tych wyrazach pisane. Oświadczenie imieniem JW. Appolnary z Zabow Hrabiney Platerowey starościny Subockiey jako matki i opiekunki mietnich Władysława i Cezarego Platerow successorow po zesłym JW. Kazimierzu Platerze staroście Subockim przed Sąd Ziem. Wileń. dla umieszczenia w gazetach zanosi się z następnego powodu. Zaś. del. dostrzegłszy z rozpoczętych procederow że się odkrywają do funduszow zesłego jey męża Kazimierza Platera takie pretensye, które ani na tabelli w roku 1819 przez tegoż Platera uczynionej i własnoręcznie podpisanej nie są umieszczone, ani też najmniejszego o istotnem zawinieniu i eksystującej dotąd należności nie mają śladu i przez samą dawność ulegać kassacie powinny, niewątpliwie ma przekonanie, że takowe pretensye albo z wyjęcia sekretnego obligow z archiwum oddawna już opłaconych, albo też z fabrykacyi onych pochodzą a zatem dla osłonięcia od niesprawiedliwych takowych pretensyow spadłego po oycu dla dzieci majątku, aby nikt w żadne układy z kredytorami zesłego Platera co do nabycia obligow jego bez skomunikowania się z zaś. niewchodził, przez umieszczenie w Kuryerze Lit. niniejszego oświadczenia całą powszechność ostrzega. U tego oświadczenia podpis w protokule następny. Takowe oświadczenie jako proszony podpisuję Stanisław Rodziewicz.

Zgodziłem Jan Zienkowić Wileń. Ziem. Regent. Roku 1821 mca februar. 15 dnia. Takowe oświadczenie Redakcyi może umieścić do gazet Kuryera Lit. poświadczam Michał Sawicki Prezydent Ziem. Ptu Wileń.

P o d r a d.

2 Stosownie do noty JW. Ministra Skarbu i Opinii Rady Państwa najwyżey potwierdzoney, zgromadzenie Szlacheckie Gubernii Lit. Wileń. postanowiło, drwa, świece i słomę dla woyska nie dostarczać w naturze, lecz tę powinność załatwiać pieniędzmi przez podłady. Wskutek czego, na dostawienie spomnionych rekwizytów w pcie Wileń. zostały przeze mnie naznaczone do licytacyi terminy w dniach 25, 26 i ostatecznym 28 teraźn. mca lutego. Zyczący przyjąć na siebie tę powinność raczą w pomienionym czasie jawić się w kancelaryi urzędu mojego, gdzie w tym przedmiocie dostateczną mogą powziąć informacyą. Roku 1821 mca lutego 18 dnia (podpisano) Marszałek Wileń. Ignacy Baliński.

Za zgodność Sekretarz Szlachecki P. W. Zygmunt Siemaszko.

Arendowna dzierżawa.

3 Kommissya Ekonomiczna Lit. Ewang. Reformowana gdy na posiedzeniu swoim dla wypuszczenia w arendowną sześciolletnią dzierżawę folwarkow, ogłoszonym publiczności w N. 94 dodatku do gazety Kur. Lit. i dalszych potrzykroć, niewszystkie jeszcze wypuściła folwarki kościelne, przeto o pozostałych dla wiadomości potrzebujących possesyi arendownych, poniższą tabellą wiedzieć daje, z uwiedomieniem iż kondycje są też same jakie ogłoszonemi pierwo były, a pozostałe folwarki wypuszczać się będą na kontraktach następnych Mińskich, za niewypuszczeniem zaś na onych, i na Nowogrodzkich, przez WJP. Tomasza Petrozolina Szambelana dworu Pol. członka kommissyi niniejszey, zobligowanego ku temu.

Wedle inwentarzow sporządzonych w roku upłynionym 1820.	Dymy		Usiew Ozimy						Oplata roczna
	Ciągłe	Wolne czymsz.	Żyto			Pszenica			
			Becz.	Osm.	Garce	Becz.	Osm.	Garce	
Nazwiska Majątkow.	Liczba								Złote
w Gubernii Lit. Grodzieńskiej.									
w Powiecie Lidzkim.									
Bielica z Juryzdyką	3	7	2	4	—	—	—	—	913
w Powiecie Prużańskim.									
Przesmyki z Juryzdyką Sielecką	8	7	20	7	9	—	—	—	4444
w Powiecie Brzeskim.									
Jonna	—	5	5	—	—	—	—	—	1110
Niepokojczyce	—	8	4	7	9	—	—	—	1318
w Gubernii Mińskiej.									
w Powiecie Słuckim.									
Obuchowce	60	57	17	7	15	2	1	—	11279

Pisan na sessyi kommissyiny w Wilnie 1821 roku, Februariu 5 dnia.

Tomasz Korwin Petrozolin.

Komissarz Prezydujący.

Jerzy Wołk Komissarz.

Paweł Mniszewski Sekretarz Kommissyi Ekon. Lit. Ewang. Reform.

X. Władysław Kurnatowski.

X: Stefan Chodorowski Kommissarz.

Senior Białor. Curator. i Komis.

Przedaż publiczna.

3 Od Rządu Gubernialnego Lit. Grodzień. ogłasza się: iż w tuteyszej Gubernii poie Grodzień. położony folwark Kulbaki z wsiami: Konkole i Chwościcyki, należący do obywateli Gorskich z powodu nieakuratności tychże obywateli w opłacie arendownych pieniędzy za wieś skarbową Wiszniówkę, naznaczony z publicznego targu na sprzedaż, dla nabycia którego wzywają się życzący, którzy zechcą przybyć dla targow, do tegoż gubernialnego Rządu na terminy: dnia 29 i 30 następującego mca marca, a dla ostatecznego przetargu za trzy miesiące od dnia wydrukowania, które później nastąpi w gazetach Sankt petersburskich lub moskiewskich. Wiadomość o stanie wspomnianego folwarku i ilość dochodu, okaże się w przyłączającej się tabelli Dnia 28 januaryi 1821 roku. Expedytor Krupowicz.

Tabella o stanie folwarku Kulbaki z wsiami Konkole i Chwościcyki.

Folwark	W sie	Dwórskij do ora.	Liczba		Pańszczyzny w rok.	Roczny dochód srebrem		Taxa majątku na 5 procent srebrem.		W powiecie Grodzieńskim folwark Kulbaki, znajdujący się od miasta Grodna w odległości dwóch wiorst. Ma sad fruktowy i ogrod.
			Dymow	Dusz		Ruble	Kop.	Ruble	Kop.	
Folwark Kulbaki.	1	5	Morgow 11 stano mierzwoży.	7	15	104	728	118	24	2364 80

Expedytor Krupowicz.

Przedaż.

2. Rząd gubernialny Miński ogłasza: iż w tymże Rządzie za dług tuteyszej izbie powszechny opieki, będzie sprzedawać się z publicznego targu murowany dom, należący do mieszczanina nieświszkiego żyda Icki Grynwalda, znajdujący się w miasteczku Nieświżu, przynoszący rocznego dochodu 150 rubli assyg., a w lat 10 wynosi 1500 rubli, oceniony z ziemią i dalszym do niego należącym zabudowaniem do 6000 rub. ass.; zatem życzący takowy dom nabyć zechcą przybyć do tego Gubernialnego Rządu dla targow na terminy: pierwszy dnia 11, drugi 16 miesiąca marca, teraz, roku, a trzeci za trzy miesiące od dnia wydrukowania, które później nastąpi w gazetach sankt-petersburskiej lub moskiewskich. Dnia 12 lutego 1821 roku. Sekretarz F. Arcimowicz.

Powytczyk Anisimow.

Przedaż i podrad.

2 W skutek komunikacyi kurlandskiej skarbowey izby Rząd Gubernski Lit. Wileń. podaje do powszechney wiadomości, iż w mieście Jakubstanie sprzedaje się stary drewniany dom zajmujący się teraz na powiatową szkołę i że ma się murować na ten obiekt nowy dom. Przeto życzący kupić stary drewniany, i przyjąć na siebie obowiązek do wymurowania nowego dwupiętrowego domu z innemi budowlami i parkanem raczą jawić się z pewnemi ewikcyami do pomienionej skarbowey izby na termin 8, 23 i 24 terazn. mca lutego, gdzie abryszy i szczegółowy rachunek materiałów, będą ukazane. Datt w Wilnie roku 1821 mca lutego 17 dnia.

Sowietnik Wincenty Ławrynowicz.

Kazimierz Nowicki Sekretarz.

Romuald Zaleski koll. Registrator.